

**ДОСЛІДЖЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ В 40-80 РР. ХХ СТОЛІТТЯ
(В РОЗРІЗІ ВИДІЛЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЯК САМОСТІЙНИХ СУБ'ЄКТІВ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА)**

Лютіков П.С., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті подається узагальнений аналіз доктринальних досліджень, пов'язаних з адміністративно-правовим статусом юридичних осіб, визначенням ролі і місця останніх у системі суб'єктів адміністративного права в радянський період розвитку адміністративно-правової науки (40-80 рр. ХХ ст.).

Ключові слова: адміністративне право, доктрина, дослідження, суб'єкти, юридична особа, нормотворча діяльність.

Лютіков П.С. ИССЛЕДОВАНИЕ ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ КАК СУБЪЕКТОВ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА В АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ЛИТЕРАТУРЕ В 40-80 ГГ. ХХ ВЕКА (В РАЗРЕЗЕ ВЫДЕЛЕНИЯ ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ КАК САМОСТОЯТЕЛЬНЫХ СУБЪЕКТОВ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА) / Запорожский национальный университет, Украина

В статье дается обобщенный анализ доктринальных исследований, связанных с административно-правовым статусом юридических лиц, определением роли и места последних в системе субъектов административного права в советский период развития административно-правовой науки (40-80 гг.).

Ключевые слова: административное право, доктрина, исследования, субъекты, юридическое лицо, нормотворческая деятельность.

Lyutikov P.S. RESEARCH OF LEGAL ENTITIES AS SUBJECTS OF THE ADMINISTRATIVE LAW IN ADMINISTRATIVE LAW LITERATURE IN THE 40-80 YEARS OF XX CENTURY (BY THE ALLOCATION OF LEGAL ENTITIES AS AN INDEPENDENT ENTITIES OF ADMINISTRATIVE LAW) / Zaporizhzhya national university, Ukraine

The article is fed pooled analysis of doctrinal research related to administrative and legal status of legal entities, the definition of the role and place in the last subjects of administrative law in the soviet period of development of administrative and legal science (40-80 years).

Key words: administrative law, doctrine, study, subjects, legal entity, norm-setting activities.

Реформаційні процеси, які охопили всю сферу публічного адміністрування в Україні, потребують дотримання принципу науковості, наявності групового доктринального фундаменту, у т.ч. і щодо суб'єктів адміністративного права, враховуючи те, що узагальнений аналіз наявної наукової, навчальної, нормативної літератури дозволяє з упевненістю стверджувати, що спостерігається відхід від традиційних, домінуючих протягом тривалого часу, доктринальних положень щодо суб'єктів адміністративного права, зосередження уваги на юридичних особах як одному із різновидів останніх із певним помилковим іноді ототожненням їх із цивільно-правовим інститутом, що, у свою чергу, негативно впливає і на результати науково-дослідних правових досліджень і нормативної діяльності [1, 73]. Цілком справедливим буде зазначити, що така ситуація в цій сфері наукових досліджень, а точніше її передумови, були закладені ще в часи суттєвої заідеологізованості адміністративно-правової доктрини, а саме в епоху радянського адміністративного права. Саме в цей період розвитку адміністративно-правової доктрини й був сформований фундамент сучасного адміністративного права, проте зміна політичного устрою в Україні, перехід на ринкову модель економіки почали вимагати концептуальних нових підходів у дослідженнях адміністративно-правової тематики. Однак наукова розробка нових моделей, конструкцій у сфері публічного адміністрування вимагає історичного екскурсу в минуле.

Саме ці обставини й обумовили актуальність та значимість аналізу доктринальних досліджень, пов'язаних з адміністративно-правовим статусом юридичних осіб, визначенням ролі і місця останніх у системі суб'єктів адміністративного права в радянський період розвитку адміністративно-правової науки (40-80 рр. ХХ ст.), що, власне, і є метою цієї статті.

Проблематика суб'єктного складу адміністративного права привертала увагу багатьох вчених-юристів. Зокрема, цими питаннями займалися В.Б. Авер'янов, Г.В. Атаманчук, К.К. Афанасьєв, Н.О. Армаш, О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, В.М. Гарашук, В.М. Горшенев, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарук, І.С. Гриценко, Є.В. Додіна, О.О. Дьомін, Ю.А. Дорохіна А.І.Єлістратов, О.Ф. Євтихєв,

Б.М. Лазарєв, Д.М. Лук'янець, О.Є. Луньов, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, В.Л. Кобалевський, Л.В. Коваль, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, Т.О. Мацелик, Н.Г. Саліщева, В.Ф. Сіренко, Ю.М. Старілов, М.С. Студенікіна, Ю.О. Тихомиров, О.В. Шоріна, О.М. Якуба та інші.

Як справедливо зазначає І.С. Гриценко, після революції 1917 р. у науці почали формуватися нові підходи до дослідження зазначеного питання, засновниками яких були, з одного боку, російські вчені-адміністративісти, які були змушені займатися дослідженням адміністративно-правової проблематики з урахуванням нових державно-політичних реалій, з іншого – вчені нової радянської генерації, особливості наукової діяльності яких полягали в тому, що вони взагалі не звертали уваги на висновки, зроблені їхніми попередниками. Певний час ці дві наукові школи існували паралельно, кожна з яких займалася вирішенням свого комплексу завдань [2, 116]. Іншими словами, адміністративно-правова наука вступила у фазу своєї активної модернізації, під час якої «традиційні», вже сформовані, постулати перестали відповідати новим реаліям нової політичної системи, проте продовжували використовуватися в дослідженнях тієї доби, а новаційні підходи вчених-адміністративістів нового «наукового покоління» ще не набули форми чітких та конкретних доктринальних засад і така ситуація була характерною для адміністративно-правової доктрини фактично до початку 40 рр. минулого ст.

У радянський період розвитку адміністративно-правової науки (40-80 рр. ХХ ст.), після «перехідного етапу», підходи до систематизації суб'єктів адміністративного права дещо змінюються, у зв'язку з модифікацією предмету адміністративного права та підходами до сутності та призначення адміністративного права в цілому. Варто зауважити, що серед усього кола суб'єктів адміністративного права, які окреслювались тими чи іншими вченими в цей історичний період, у першу чергу, акцент робився на органах державного управління. Так, наприклад, ще в 40-х рр. століття, що минуло, органи державного управління розглядалися лише як учасники адміністративно-правових відносин, а термін «суб'єкт адміністративного права» при цьому взагалі не вживався. Необхідним наслідком розмов про органи державного управління як суб'єктів адміністративного права (а саме вони були ключовим суб'єктом відносин, на думку переважної більшості вчених-адміністративістів тієї доби) та суб'єктів адміністративно-правових відносин став і аналіз їх правоздатності та дієздатності, вивченням змісту яких вчені почали цікавитися всередині минулого століття. Так, одним із перших авторів, який наголосив на наявності адміністративної правоздатності в органів державного управління, був І.М. Пахомов, який вважав, що зміст останньої визначається завданнями і цілями, які стоять перед тим чи іншим органом [2, 127; 3, 103]. Ц.А. Ямпольська в дисертації, присвяченій питанням суб'єктів радянського адміністративного права, вказувала, що «в адміністративному праві явно виділяються три основні групи суб'єктів – органи держави та їх агенти; громадські організації та їх органи; радянські громадяни» [4, 10]. У свою чергу, Г.І. Петров зазначав, що суб'єктами адміністративного права є: 1) громадяни СРСР, особи без громадянства та іноземці; 2) органи державного управління і внутрішні частини їх апарату; 3) державні і громадські підприємства і установи та внутрішні частини їх апарату; 4) органи громадських організацій, діяльність яких регулюється правом, їх внутрішні частини; 5) організації громадського сприяння державному управлінню; 6) службовці, які є носіями адміністративних прав і обов'язків» [5, 61]. При цьому варто звернути увагу, що, на відміну від інших вчених-юристів, Г.І. Петров, на перше місце в системі суб'єктів адміністративного права ставив саме фізичну особу. Цікавими з цього приводу є й думки О.Є. Луньова, який не тільки наводить у цілому традиційну класифікацію суб'єктів адміністративного права, але й включається в дискусію щодо розуміння дефініції «суб'єкт адміністративного права». Зокрема, вчений-юрист у своєму підручнику «Адміністративне право» підкреслював, що поняття «суб'єкт адміністративного правовідношення» не тотожне поняттю «суб'єкт адміністративного права». Суб'єкт адміністративного права – це носій прав і обов'язків. Він стає суб'єктом адміністративного правовідношення тоді, коли вступає в нього з власної волі чи за приписом повноважного державного органу. Виходячи з того, що було сказано про особливості адміністративних правовідносин, О.Є. Луньов окреслював такі групи суб'єктів цих відносин: 1) органи держави, державні установи, підприємства, організації та їх представники, посадові особи; 2) громадські організації, їх органи, підприємства, установи та їх представники, посадові особи, органи громадської самодіяльності та їх представники; 3) громадяни СРСР, іноземці та особи без громадянства [6, 35].

Як обов'язкові ознаки суб'єкта адміністративного права, О.Є. Луньов називає адміністративну

правоздатність та адміністративну дієздатність і в цьому сенсі визначає статус органів державної влади та інших суб'єктів. Так, зазначав він, органи держави, що здійснюють виконавчо-розпорядчу діяльність, мають певні владні повноваженнями, які за своїм характером і обсягом залежать від компетенції даного органу, тобто від сукупності його прав і обов'язків. ...Адміністративна правоздатність державного органу (посадової особи) визначається обсягом компетенції. Адміністративна правоздатність посадової особи, крім того, визначається його посадовими повноваженнями, регламентація яких міститься або в законі, або в інших правових актах. Крім того, адміністративною правоздатністю володіють державні підприємства, установи та організації [6, 35]. У рівній мірі це відноситься і до підприємств та установ, що знаходяться у віданні громадських організацій (Союзу спортивних товариств, кооперації і т.д.). Така правоздатність державних органів, державних і громадських організацій, на думку О.Є. Луньова, виникає, як правило, з моменту їх виникнення (видання акта про їх утворення) і іноді, коли вимагає закон, з моменту реєстрації у фінансових органах [6, 36]. Припиняється адміністративна правоздатність цих суб'єктів у зв'язку з їх ліквідацією [6, 36]. Тобто державні органи, державні і громадські організації розкриваються О.Є. Луньовим, як і юридичні особи цивілістами того часу, через момент виникнення та припинення правоздатності та дієздатності такої особи. Більш того, можливо О.Є. Луньов і вважав вказані інституції власне юридичними особами, але, враховуючи загальноприйняті в той час постулати в адміністративно-правовій доктрині, не використовував дефініцію «юридична особа» як характеристику державних органів, державних і громадських організацій-суб'єктів адміністративного права.

Й.М. Ананов та І.І. Євтихіїв також до кола суб'єктів радянського адміністративного права включали органи радянського публічного управління, їх посадових осіб, громадські організації та громадян [7, 9-10]. О.М. Якуба наводила аналогічну класифікацію суб'єктів, щоправда, не включала до неї посадових осіб органів державного управління [8, 76-113], а П.Т. Василенков, акумулюючи позиції Й.М. Ананова та І.І. Євтихіїва та О.М. Якуби, виділяв: органи державного управління, державних службовців, громадські організації та громадян [8, 139]. У цьому сенсі доволі цікавою виглядає позиція М.І. Єропкина, який у своєму підручнику з адміністративного права 1971 року, взагалі зупиняє свою увагу лише на органах радянського державного управління як суб'єктах адміністративного права [10], хоча справедливим буде зазначити, що у своїх підручниках з адміністративного права, які вийшли друком до 1971 року, вчений-адміністративіст поряд із органами державного управління виділяв і радянських державних службовців, радянські громадські організації, громадян, щоправда із суттєвим акцентом на характеристиці органів державного управління [11]. Зокрема, М.І. Єропкін писав, що органи радянського державного управління – виконавчо-розпорядчі органи державної влади, які в межах своєї компетенції, на основі та на виконання законів і актів управління практично здійснюють функції організації суспільних відносин, планування, обліку, контролю і керівництва господарством, соціально-культурним будівництвом, зміцненням обороноздатності країни, державної безпеки та громадського порядку з метою завершення побудови соціалізму і поступового переходу від соціалізму до комунізму. ...Органи радянського державного управління можуть здійснювати лише такі дії, які або прямо вказані в законі або необхідні з метою здійснення закону. Вони тому й називаються виконавчими і розпорядчими, що створені для виконання законів (виконавчі органи) і мають для цього необхідні розпорядчі права (розпорядчі органи) [10, 81-82].

Кожен орган державного управління, здійснюючи покладені на нього функції, діє від імені держави, а прийняті ним заходи носять державний характер. У цьому полягає головна відмінність органу державного управління від громадської організації [10, 83]. У свою чергу, громадська організація без спеціального доручення повноважного державного органу (наприклад, профспілкам – спостерігати за охороною праці, технікою безпеки тощо) не може виконувати державні функції. Функції, які виконують громадські організації, не носять характеру державних функцій, а акти, які видаються громадською організацією, обов'язкові лише для її членів [10, 83]. До числа масових громадських організацій Конституція СРСР відносить профспілки, кооперативні об'єднання, організації молоді, спортивні й оборонні організації, культурні, технічні та оборонні спілки, Комуністичну партію, яка була керівним ядром усіх інших організацій трудящих, як громадських, так і державних [11, 95].

Усім громадським організаціям, незважаючи на їх відмінності, притаманні загальні риси. Усі вони засновані на добровільному членстві (індивідуальному, а іноді й колективному), на

матеріальній участі членів організації у створенні її майнової основи та пропонують наявність виборних органів, що формуються безпосередньо членами організації або їх уповноваженими (делегатами) [11, 95-96]. Як суб'єкт адміністративного права може виступати громадська організація в цілому (наприклад, колгосп) орган громадської організації (наприклад, ФЗМК), її офіційний представник (наприклад, технічний інспектор ради профспілок), орган громадськості в цілому або його представник (наприклад, голова будкому, народний дружинник) [11, 97].

Органи державного управління, як писав М.І. Єропкін: 1) діють лише на основі та на виконання законів, 2) підзвітні та підконтрольні органам влади, 3) підпорядковані вищим органам управління; 4) вирішують державні завдання лише в межах своєї компетенції та 5) виконують покладені на них обов'язки самостійно, керуючись вказівками вищестоящих органів [10, 84].

Безумовно, заслуговує на увагу і класифікація органів державного управління, запропонована М.І. Єропкіним, адже саме в ній і розкривається повний перелік суб'єктів адміністративного права, і, навіть, з'являється згадка, власне, про юридичних осіб як самостійних суб'єктів адміністративного права. Так, органи державного управління в СРСР, на думку вченого, розрізняються за: а) порядком утворення, б) порядком вирішення підвідомчих питань, в) територією діяльності, г) характером компетенції і д) джерелами фінансування та способом розпорядження матеріальними засобами. За порядком утворення органи державного управління поділяються на: органи, що вказані в Конституції і створюються в установленому нею порядку, та органи, що не вказані в Конституції і виникають за спеціальною постановою повноважних органів. За порядком вирішення підвідомчих питань розрізняють колегіальні та одиничні органи державного управління. За територією діяльності органи державного управління поділяються на місцеві і центральні. За характером компетенції органи державного управління поділяються на органи: загальної компетенції та спеціальної компетенції. За джерелом фінансування та способом розпорядження матеріальними засобами розрізняються бюджетні та госпрозрахункові органи державного управління [10, 85-88]. Саме під час дослідження останніх (госпрозрахункові органи державного управління) та госпрозрахунку в цілому, М.І. Єропкін фактично серед суб'єктів адміністративного права називає і юридичних осіб, хоча справедливим буде зазначити, що така їх згадка є дещо умовною і не системною, хоча б виходячи із того, що самі «органи державного управління» вчений-адміністративіст за змістом свого підручника жодного разу не визначає юридичними особами. Як приклад варто зацитувати наступне: «Створюючи той чи інший державний орган, Уряд СРСР або уряд союзної республіки визначає джерела його фінансування. ...Інше становище в державних органах, що знаходяться на господарському розрахунку. До їх числа відносяться органи господарського управління, які одночасно виступають і як планово-регулюючі, управлінські господарські організації Радянської держави і як оперативно-господарські організації, що здійснюють виробничу діяльність і збуто-постачальницькі операції. ...Господарський розрахунок (госпрозрахунок) полягає в майновій та оперативній самостійності органу, в його матеріальній зацікавленості і відповідальності за виконання планового завдання (контроль рублем). ...Госпрозрахункові органи, крім основних засобів, мають власні оборотні кошти для самостійного вирішення покладених на них завдань у межах встановлених для них планів. ...Державні органи, переведені на госпрозрахунок, не фінансуються в кошторисному порядку, і виступають в господарській діяльності як самостійні і не пов'язані з казною юридичні особи. За свої борги вони несуть відповідальність тільки майном, яке не вилучене з обороту. Держава не відповідає за борги державного органу, що знаходиться в госпрозрахунку, так само як госпрозрахункові державні органи не несуть матеріальної відповідальності за борги державних органів, які керують їх діяльністю» [10, 89-90]. Як видно із змісту вказаного джерела, М.І. Єропкін фактично наводить ознаки юридичної особи, як суб'єкта саме майнових (цивільних) правовідносин, що додатково підтверджує вищевисловлену тезу про те, що юридична особа, як суб'єкт адміністративного права, не розглядалась вченими-адміністративістами в радянську добу розвитку адміністративного права.

Якщо загалом вести мову про класифікації органів державного управління, які з'являлися в наукових джерелах того періоду, варто зазначити, що у своїй переважній більшості підстави для її проведення залишалися практично незмінними протягом 40-80-х років минулого століття, що і не дивно, оскільки система органів управління в зазначений період загалом залишалася незмінною [2, 128].

Поглиблює дослідження суб'єктів адміністративного права В.М. Манохін, який також інколи використовував термін «юридична особа» для визначення кола суб'єктів адміністративного права. В.М. Манохін зазначав, що до суб'єктів радянського адміністративного права, тобто до носіїв управлінських повноважень, належать органи державного управління, державні службовці, громадські організації, громадяни. Діяльність кожного з них у даній сфері (нерідко і спільна діяльність) регулюється нормами адміністративного права і спрямована на практичну реалізацію державних завдань і функцій. Усі суб'єкти адміністративного права є в той же час учасниками державного управління [12, 79]. Роблячи акцент на органах державного управління як основних суб'єктах адміністративного права, вчений підкреслював, говорячи про ознаки таких органів, насамперед те, що він представляє собою організацію, тобто об'єднання людей на основі спільності їх цілей, у даному випадку цілей державного управління [12, 79]. Як і М.І. Єропкін, В.М. Манохін наводив ту ж саму класифікацію органів державного управління, проте більш ґрунтовно досліджував державні підприємства, установи та організації.

Вчений зазначав, що в більшості ж випадків міністерства і відомства керують підвідомчими їм підприємствами і установами через різного роду об'єднання, які в даний час набули широкого поширення у всіх галузях управління народним господарством і деяких галузях управління соціально-культурним будівництвом [12, 100]. Серед таких об'єднань В.М. Манохін окреслював: трести, комбінати та фірми. В окремих галузях є об'єднання й інших видів, наприклад, промислові, виробничі, науково-виробничі об'єднання. Трест об'єднує однорідні підприємства однієї галузі виробництва, між якими не існує якихось глибоких, постійних і стійких виробничо-технологічних та інших господарських зв'язків [12, 100]. На відміну від тресту, у комбінат об'єднуються підприємства різних галузей виробництва, між якими існують глибокі й стійкі виробничо-технологічні зв'язки. Фірма зазвичай об'єднує підприємства однієї галузі виробництва, які різняться між собою за величиною, рівнем техніко-економічної оснащеності і т.д., об'єднані головним підприємством [12, 101]. Різні види об'єднань відрізняються один від одного галузевою належністю та особливостями їх техніко-економічної організації.

Привертає увагу і теза В.М. Манохіна про те, що обсяг цивільної та адміністративної правосуб'єктності об'єднання в цілому і окремо виробничих одиниць відображає тип об'єднання: 1) комбінати, трести, фірми та інші об'єднання, до складу яких входять виробничі одиниці, які не є юридичними особами, на які не поширюється Положення про підприємство (компетенція об'єднань цього типу встановлена в Положенні про виробничі об'єднання (комбінат), затвердженому Радою Міністрів СРСР 27 березня 1974 р.); 2) комбінати, трести та інші організації, яким підпорядковані самостійні, тобто ті, що користуються правами юридичної особи, підприємства (Загальне положення про них затверджено Радою Міністрів СРСР 2 березня 1973); 3) комбінати, трести, фірми та інші об'єднання, до складу яких входять як самостійні, так і несамоствійні підприємства. У цьому випадку по відношенню до перших об'єднання виступає як вищий орган державного господарського управління, а по відношенню до інших – виконує права і обов'язки виробничого підприємства [12, 101]. З урахуванням сказаного, об'єднання являють собою самостійну ланку в апараті радянського державного управління, відмінного як від центрального і місцевого апарату, так і адміністрації підприємств і установ. В основному вони можуть бути охарактеризовані як внутрішньогалузеві органи оперативного управління підприємствами та установами [12, 102].

У свою чергу, державні соціалістичні підприємства (промислові, будівельні, сільськогосподарські, транспортні, торговельні, побутового обслуговування тощо) складають основу організації управління суспільством. Уся система органів, охарактеризована вище, створена і працює з тією метою, щоб забезпечити нормальну діяльність підприємств і установ [12, 103]. До державних підприємств відповідно до Положення про підприємство належали ті державні організації, які зайняті виробничою діяльністю, що має три види: а) виробництво продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання; б) виробництво робіт (будівельних, пошукових і т.д.); в) надання господарських послуг (перевезення, зв'язок, торгівля, громадське харчування та ін.). Стаття 2 Положення про підприємство визначала і інші ознаки підприємства (цивільно-правового характеру). Підприємство – основна ланка народного господарства. У тому випадку, коли підприємство входить у виробничі об'єднання, основною ланкою є об'єднання [12, 103]. Державними установами є всі інші державні організації, що здійснюють найрізноманітніші цілі і завдання у сфері: народного освіти, охорони здоров'я, культури, охорони громадського порядку, державного управління та ін. Організація і діяльність

установ регулювалась Положеннями за видами установ (Положення про вищі навчальні заклади СРСР, Положення про школи та ін.) [12, 103-104].

З цього можна зробити висновок, що вказані об'єднання, підприємства, установи, на думку В.М. Манохіна (хоча за великим рахунком саме так і було на практиці), могли виступати одночасно і як суб'єкти цивільного права і як суб'єкти адміністративного права. У той час, коли вони вступали у відносини майнового характеру і не здійснювали організаційно-розпорядчих функцій, вони являли собою «звичайних» суб'єктів цивільного права та обороту, але коли їх діяльність набувала ознак організаційної, коли такі об'єднання виконували функції управління та контролю – вони автоматично ставали суб'єктами адміністративного права.

Таким чином, у радянський період, а саме в 40-80 рр. ХХ ст. предмет адміністративного права розглядали як відносини сфери публічного адміністрування або виконавчо-розпорядчої діяльності, і відповідно коло суб'єктів адміністративного права визначалось науковцями, виходячи із структури предмета правового регулювання галузі. Узагальнений огляд наукової та публіцистичної літератури підтверджує чітку лінію дослідження вказаного питання, а саме те, що вчені-адміністративісти зосереджували свою увагу, поряд із фізичними особами, на окремих різновидах так званих колективних суб'єктів із максимальним акцентом на державних органах, при цьому, як правило, плюралістичності в поглядах вчених не було. У свою чергу, усі державні підприємства, установи та організації, які, часом, виокремлювались у тих чи інших наукових джерелах, розглядались, у першу чергу, саме як особливий різновид державних органів, певна ланка в системі державного апарату, а не як певний різновид юридичних осіб-суб'єктів адміністративного права в сучасному їх розумінні. Така категорія, як «юридична особа» (у значенні суб'єкта адміністративного права), фактично не зустрічалась на шпальтах адміністративно-правової літератури радянської доби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломоець Т.О. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: питання генезису дослідження у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині / Т.О. Коломоець, П.С. Лютіков // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2011. – № 3. – С. 73-76.
2. Гриценко І.С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: дис. ... доктора юрид. наук: спец. 12.00.07 / Гриценко Іван Сергійович. – Х., 2008. – 428 с.
3. Пахомов І.М. Радянське адміністративне право. Загальна частина: підручник / І.М. Пахомов. – Львів, 1962. – 295 с.
4. Ямпольская Ц.А. Субъекты советского административного права : автореф. дисс. на соиск. науч. степени д-ра юрид. наук / Ц.А. Ямпольская. – М.: Наука, 1958. – 41 с.
5. Петров Г.И. Советское административное право. Часть общая: учеб. пособ / Георгий Иванович Петров. – Л.: Изд-во ленингр. ун-та, 1960. – 344 с.
6. Лунев А.Е. Административное право / Александр Ефремович Лунев. – М.: Юридическая литература, 1967. – 602 с.
7. Евтихийев И. Административное право СССР / И. Евтихийев, В. Власов – М.: Госюриздат, 1946. – 302 с.
8. Якуба О.М. Советское административное право. Часть Общая: учебник / Ольга Мироновна Якуба. – К.: «Вища школа», 1975. – 232 с.
9. Советское административное право: учебник / под ред. П.Т. Василенкова. – М.: Юрид. лит., 1981. – 464 с.
10. Еропкин М.И. Административное право / Михаил Иванович Еропкин. – М.: Юридическая литература, 1971. – 415 с.
11. Еропкин М.И. Административное право / Михаил Иванович Еропкин, Александр Ефремович Лунев. – М.: Юридическая литература, 1970. – 596 с.

12. Манохин В.М. Советское административное право: учебник / Василий Михайлович Манохин. – М.: Юридическая литература, 1977. – 541 с.

УДК 351.74/76

ПРАВОВА ОСНОВА ПРОТИДІІ ПРОСТУПКАМ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК

Манжула А.А., к.ю.н., доцент

Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка

Стаття присвячена дослідженню нормативно-правового регулювання проступків, що посягають на громадський порядок. Проаналізовано терміни «проступок» та «правопорушення», розкрито основні наукові погляди щодо їх співвідношення, а також проблеми застосування адміністративної відповідальності за вчинення зазначеної категорії проступків.

Ключові слова: проступок, правопорушення, адміністративне стягнення, громадський порядок, громадська безпека, адміністративна відповідальність.

Манжула А.А. ПРАВОВАЯ ОСНОВА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРОСТУПКАМ, КОТОРЫЕ ПОСЯГАЮТ НА ОБЩЕСТВЕННЫЙ ПОРЯДОК / Кировоградский государственный педагогический университет им. Владимира Винниченко, Украина

Статья посвящена исследованию нормативно-правового регулирования проступков, посягающих на общественный порядок. Проанализированы термины «проступок» и «правонарушение», раскрыты основные научные взгляды относительно их соотношения, а также проблемы применения административной ответственности за совершение указанной категории проступков.

Ключевые слова: проступок, правонарушение, административное взыскание, общественный порядок, общественная безопасность, административная ответственность.

Manzhula A.A. BASIS TO COUNTER MISCONDUCT POSEGAYUT ON PUBLIC ORDER / Kirovograd state pedagogical university, Ukraine

The article deals with regulatory and legal regulation of offenses that infringe on public order. It is analyzed the terms «misconduct» and «offense», it is disclosed the basic scientific views about their relationship and the problems of administrative responsibility for the commission of offenses in this category.

Key words: misconduct, offense, an administrative penalty, public order, public safety, administrative responsibility.

Особливе місце в реформуванні Українського публічного права відводиться формуванню принципово нових механізмів, спрямованих на вдосконалення провадження у справах про проступки проти громадського порядку. На нашу думку, розгляд питання щодо провадження у справах про проступки проти громадського порядку є досить важливим, адже цей вид провадження набуває все більшого поширення та вимагає додаткового вивчення проблем і пробілів у чинному законодавстві.

Слід зазначити, що тематика удосконалення законодавства про проступки проти громадського порядку традиційно вивчається вченими в галузі адміністративного права. Зокрема, до неї зверталися такі дослідники, як Ю.П. Битяк, С.О. Вашенко, І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, Л.В. Коваль, Т.О. Коломєць, С.В. Петков, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко та інші науковці. Разом із тим, окремі аспекти порушеної проблеми залишаються не розглянутими та потребують проведення спеціального дослідження.

Основним нормативним актом щодо регулювання відповідальності за проступки проти громадського порядку є Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [1]. У ньому вміщуються норми, що регулюють і охороняють матеріальні і процесуальні суспільні відносини у сфері публічної влади за проступки проти громадського порядку. У загальних положеннях закріплюються завдання та система законодавства про публічну відповідальність, компетенція і повноваження державних органів і органів місцевого самоврядування щодо вирішення питань про проступки, їх запобігання, виявлення та усунення причин і умов, що